

Kwalitatieve analyse & participatie in zorgzame buurten

Inhoud

- Terugkoppeling
- Kwalitatieve analyse
  - Wat is het?
  - Waarom?
  - Wie betrekken?
  - Hoe?
- Participatie
  - Denkoefening
  - Wat is participatie?
  - Tools
- Tips & tricks

Terugkoppeling

- Waar sta je nu?
- Aan de slag gegaan met visievorming?
- Aan de slag gegaan met analyses?

Kwalitatieve buurtanalyse: wat is het?

- Focus op specifieke buurt (diepte) of focus in de breedte
- Doel: noden en behoeften in kaart brengen + participatie
- Keuze + tijd + ruimte
- Transparantie naar deelnemers toe
- Analyses → wie wil je bevragen, hoe en waarom?

Waarom buurtactoren betrekken?

- Vanaf begin betrekken: zeggenschap bieden+draagvlak creëren
- Ervaringskennis meenemen
- Individueel belang:
  - Eigenwaarde
  - Ontplooiing
  - Toekomstperspectief
- Samenlevingsbelang
  - Verantwoordelijkheidsgevoel, processen losmaken
  - Versterken sociale cohesie

(Renson, 2017;
Tesoriere, 2010)

Wie betrekken we?

Wie?	Vb
Buurtbewoners	Bewoners van de buurt
Kwetsbare buurtbewoners	Alleenstaande ouderen, personen in armoede, personen met een verslaving, daklozen, personen in een voorziening enz.
Informele actoren	Mantelzorgers, vrijwilligers, lokale verenigingen, burgerinitiatieven...
Professionele actoren	Woon-, zorg-, vrije tijd- en welzijnsactoren (OCMW, JAC, SVK, LDC, psychologen, huisartsen, mutualiteit, nachtopvang, verenigingen, jeugdhuis ...)
Antenneberoepen	Pastoor, wijkagent, lokale handelaars, cafébazen..

Hoe?

- Focusgroepen
- Persona's

Jos

Leeftijd	84 jaar
Status	Altijd alleenstaande geweest
Job	Gepensioneerde landbouwer
Woonst	Zijn eigen afgelegen boerderij in .....
Sociaal	Altijd hard gewerkt, geen hobby's of vrienden
Fysiek	Ouderdomskwaaltjes worden steeds erger
Hulp	Geen hulp, 1 keer per jaar naar de dokter
Karakter	Grote mond, klein hartje. Koppig, altijd zijn eigen zin gedaan, houdt er niet van als men zich komt bemoeien

Jos zijn boerderij heeft niet veel comfort. Zijn toilet is buiten en zijn verwarming laat het soms afweten.

Zijn beste vriend is zijn hond. Maar met zijn hond wandelen gaat steeds moeilijker.

“Ik heb mijn hond, kippen, geiten en een koe. Voor hen wil ik blijven zorgen.”

Hoe?

1 op 1 gesprekken

- Kwetsbaarheidsbalansvragenlijst
- Behoeftenonderzoek
- Mantelzorgers bevragen

Fysieke kwetsbaarheid

Om de fysieke kwetsbaarheid te meten, wordt gevraagd naar beperkingen in fysieke activiteiten veroorzaakt door iemands gezondheid. Hierbij wordt telkens gevraagd of iemand beperkt is in bepaalde activiteiten en bij positief antwoord ook hoe lang dit al is (helemaal niet, drie maanden of minder, meer dan drie maanden). Deze items komen oorspronkelijk uit de Medical Outcome Scale⁽⁴⁾.

6. Heeft uw gezondheidstoestand u beperkt in de volgende activiteiten en zo ja, hoe lang al? (Kruis elk item aan a.u.b.)

1= Helemaal niet   2= Drie maanden of minder   3= Meer dan drie maanden

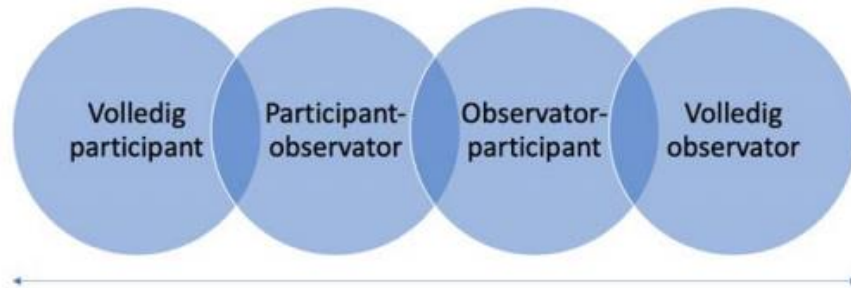
	1	2	3
1. Minder zware inspannende activiteiten (vb. boodschappen dragen).			
2. Een heuvel of enkele trappen oplopen.			
3. Buigen, tillen of bukken.			
4. Een blokje stappen.			

Hoe?

- Enquête
  - Rond specifiek of breed thema?
- Interviews
  - Rond specifiek of breed thema?
  - Wandelinterview?
- Buurtbewoners betrekken in onderzoek

Hoe?

- Observatie (bv. park): diverse methodes
  - Participerend/niet-participerend
  - Wat? Personen, activiteiten, plaatsen
- Digitale verkenning (polls, enquête, focusgroep...)

Hoe?

- Omgeving participatief in kaart brengen
  - Wandelinterview
  - Buurtkaart
- Visualiseren
  - Photovoice
- Kwetsbare doelgroepen
  - Zie bronnen

Oefening participatie

Zoek een situatie waar jij het gevoel had dat je echt participeerde

- Wat gebeurde er?
- Wat deden andere rondom jou? Wat deden ze niet?
- Werd er een bepaalde methodiek gebruikt?
- Wat maakte je enthousiast?
- Wat zorgde ervoor dat je je mening gaf?

Schrijf in enkele kernwoorden op wat er volgens jou voor zorgt dat jij het gevoel kreeg dat je echt aan het proces kon participeren?

Participatie

Als procedure

- Vlot proces
  - Goede timing
  - Duidelijk geregeld:
wie, wat, waar, wanneer, welke methodiek
  - Randvoorwaarden in orde
- Goede voorbereiding

Participatie

Als proces

- Gezamenlijk bouwen aan ideeën, oplossingen
- Groepsdynamiek
- Luisteren naar elkaar
- Vertrouwen en veiligheid

Participatie

Als product

- Eindresultaat moet er zijn
- Doelgerichtheid
- Terugkoppeling

Bevorderende factoren

- Belangrijk voor deelnemers-verschil maken
- Creatieve methodieken
- Randvoorwaarden bv. toegankelijke locatie
- Op maat
- Goed geïnformeerd zijn
- Oog voor feedback en waardering

Valkuilen

- Professionele bril
- Gebruik vakjargon
- We vertrekken vanuit gemeenschappelijk belang
  - Politiserend werken
- Mondige burgers/professionals aan het woord
- Geen duidelijke doelstellingen
- Duidelijke communicatie<> duidelijke verwachtingen

Participatie?

Participatie=meebouwen aan de maatschappij. Het gaat eerder over een interactieve beleidsvorming dan over deelname aan de maatschappij. (Vlaanderen intern, z.d.)

“Participatie gaat over de manier waarop we als burgers, in onze vele hoedanigheden, invloed uitoefenen op de wijze waarop onze samenleving in al haar aspecten vorm krijgt (...) Het wezenlijke kenmerk van participatie is dat het om processen gaat waarin actoren (burgers, organisaties...) de ruimte hebben (krijgen, nemen, opeisen,...) om zich in te zetten in hun organisaties, hun buurt, de brede samenleving” (De Rynck & Steyaert, 2019)

- Passieve en actieve participatie
- Onderzoeksmatige en praktijkgerichte methodieken

Participatiewiel

Participatie kan diverse vormen aannemen

(Pröpper, 2009; Vlaams patiëntenplatform, z.d.)

Tools

- [De LCD toolkit](#)
- [Methodieken VVSG](#)
- [Participatieve methodieken kinderen en jongeren](#)
- <https://demos.be/kenniscentrum/methodiek/participatie-aan-het-lokaal-sociaal-beleid-van-groepen-met-minder-behartigde>
- <https://www.participatiewijzer.nl/>

Oefening: participatie in eigen gemeente/ organisatie

Wat zijn je eerst volgende plannen rond participatie?

Wat wil je doen? Waarom?

Hoe gaat dit je input geven voor 'zorgzame buurten'?

Wie wil je hierbij betrekken? Hoe?

Tips & tricks

Heldere
communicatie

Participatie als
doel en middel

Collega met
expertise
betrekken

Outreachend

Tijd en ruimte
voorzien

Beslissingen
durven maken

Op maat

Personeelscapaciteit

Inspirerende bronnen

- <https://www.egts-gect.eu/nl/download/de-participatie-atlas>
- [Ondersteuningspakket 'zorgzame buurtanalyse'](#)
- <https://www.participatiewijzer.nl/>
- [https://demos.be/sites/default/files/participatie aan het lokaal sociaal beleid van groepen met minder gehartigde belangen. participatiehefboom handvatten.pdf](https://demos.be/sites/default/files/participatie_aan_het_lokaal_sociaal_beleid_van_groepen_met_minder_gehartigde_belangen_participatiehefboom_handvatten.pdf)
- [https://www.vvsg.be/Leden/Sociaal%20beleid%20en%20werk/lokaal%20sociaal%20beleid/A4%20MethodiekenLokaleBeleidsparticipatie definitief.pdf](https://www.vvsg.be/Leden/Sociaal%20beleid%20en%20werk/lokaal%20sociaal%20beleid/A4%20MethodiekenLokaleBeleidsparticipatie_definitief.pdf)
- <https://demos.be/kenniscentrum/dossier/dossier-10-bruikbare-participatieve-methodieken-voor-kinderen-en-jongeren-in>

Bronnen

- De rynck, F. & Steyaert, S. (2019). De participatieve omslag.
- [D-SCOPE / Zorg en zorgzame buurten / Projecten | Society and Ageing Research Lab \(sarlab.be\)](#)
- Ondersteuningspakket '[Duurzaam werken aan zorgzame buurten](#)'
- Pröpper, I. (2009). De aanpak van interactief beleid. Elke situatie is anders.
- Renson, T. (2017). Volkvertegenwoordiging in de participatieve democratie: u zaagt, wij paaien?
- Tesoriere, F. (2010). Community development.
- Vlaanderen Intern. (z.d.) 'Deelnemen' of 'meebouwen' aan de samenleving. Geraadpleegd via <https://www.vlaanderen.be/intern/beleid-en-regelgeving/participatie/deelnemen-of-meebouwen-aan-de-samenleving>
- Vlaams patiëntenplatform. (z.d.). Draaide jij al aan het participatiewiel? Geraadpleegd via <https://vlaamspatientenplatform.be/nl/advies-en-tips/draaide-jij-al-aan-het-participatiewiel>